

Total number of printed pages : 5

NB-T/T/1

2020
TENYIDIE

Total marks : 80

Time : 3 hours

General Instructions :

- i) Approximately 15 minutes is allotted to read the question paper and revise the answers.*
 - ii) The question paper consists of 22 questions. All questions are compulsory.*
 - iii) Internal choice has been provided in some questions.*
 - iv) Marks allocated to every question are indicated against it.*
- N.B:** Check that all pages of the question paper is complete as indicated on the top left side.

SECTION – A (Kesi Mhaphrü)

1. Thedzeu phrülie di ketsokebako kelashülie:

Nagamia kelhou ba hurei Tenyimia ha tsiekenuo rüdirüli di rüna chüya mo. Rüna petekhre rei teicie kekra rüna chü di lhou vortacü la u krünuo geinu keyie kevor thezho keviko chü kemesa phrewa di se tuote.

U ramia rüna zha rei cü rei rüna zho se puta liro süu ze keprüli mu kemeüketuo chüya mo. Sirei rüna zho eru idi ze mhailietaya. Re rei rüü rei rüna kelhou zho se kemeyieu chüya. Rüna nuolhou pete die puo puya, “u ramia kra ro kratuo, tei ro teituo!” die hau mechü die chüya.

Rüna nu kedieki baya mo derei phichümia mhasi se rüna kekhaya. Rüna nu terhümiavimiamia, kenylimia, thezho kesimia, kemevomia hako thuo rüna pfü mu pie mu rüna keya chüya. Rüna zho varhuo di mia bu u pejowaketuo prei seya. Rünau bu pejokewamia morei u meliekewamia chüketa prei di u kethekere di u ramia ze lhouya. Rüna mechü lietho kechü morei kekinyikecü tei puo vor rei therhu kepfümia bu rieya, thezho hako se lhou pecü phiya. Krüta kedakeshü ki rei kesu menga, “A vi” icü sü mha kethenga puo. “Kevimia bu chüliecie” idi therhu pie ketsüya. Sotasolhimia bu kemengakecü chüya mo. Rüna nu phichümia mu kemevomia bu u rüsekewa prei siei di sümia nei chü mu süko dieze chüya. Rüna nu kerügu morei mia rei nu tuokemo nyita ro mechü puo rüsewataya, mha süu ki kesuo puo rei jü. Süla süu prei di kitiékinu kepethaya. Rüna nu thekhruothenyi ki zo kemosie zu krie mezemelukecü sü mha kethenga kezha puo ücü leya.

U ramia miapuorei cabi (key) sevor mo, u kikha khawa di sei puo pie kikhau ciepiezhawa ro miapuorei puo kinu leya mo. Nhaterha nu tsu di mha puo ngupiezhü di “A süu lietuo” iro nhanyü pie zasi chüpiezhüwa ro miapuorei süu bieya mo. Rüna mechü keze mhachütuoü ro miapuorei mia puo kemvü chüya mo derei menga di mhatho chü kekieya.

- (a) Thedzeu nu cayieu pfhüshülie. 1
- (b) U Tenyimia rüna nu nuolhou pete rei mechü die kicüpuo puya ga? 1
- (c) Thiedzü teiu nu suomia bu rüna keya chü vor ga? 1
- (d) U Tenyimia kimhie di therhu pie ketsü vor ga? 1
- (e) Kedipuo la rüna nu phichümia mu kemevomiako nei chü mu dieze chü morosuoya ga? 1
- (f) Rüna kekinyikecü nu suomia bu kerie chü voya ga? 1
- (g) Thiedzü cabi sou nu kedipuo seya ga? 1
- (h) Kimhie di rüna mechü mhathoko nu kemethalieya ga? 1
- (i) Dieca hanie kepetsou dieu thushülie: 1+1=2
 - (i) Rüse
 - (ii) Kenyimia

SECTION – B (Thedze Kezo)

2. Hanie puo (1) kedapie dieca krie puo nunu krie di hiepengou (100 – 150) nu thushülie.

a. Leshü thupie ‘The Morung Express’ thedzeleshü kethukemeho-u tsü di puo ki themiako bu niaki kekuo nunu ngukelie vie selie di mikemela se petsalie tsiu mikemela zha khrelie morokesuo thushülie.

Moro

6

b. N leshükiu nu Tsazho Nyi bakelie mu n rüna nu themia kekra vor puotei sekeshü dze thupie n leshüki dieyieleshü nu khashülie.

3. Hanie puo(1) kedapie dieca hiepengou (50) mese nunu thushülie.

a. Noe XYZ leshüki mhokezhau. Kethezhokecü phreikie puo thupie kephrünuoko tsanuoko tsü di uko bu phichümia teisozha nhie vorlienu kieshülie. Thechü mu puotei tsiu morokesuoko thushülie.

Moro

4

b. Kechümia puo theva gei zelie motoketa la daruchahamia puo ze kerüchükecü rüchüdie puo thushülie.

SECTION – C (Diezho mu Thuyie)

4. Die puotou-u kedapie thushülie:

- (a) Morokesuo puo nu chükewa dze pesikeshü 1
 - (i) wa
 - (ii) ta
 - (iii) wate
 - (iv) wata
- (b) Rüna puo thashüyakezhau liro 1
 - (i) tsa
 - (ii) ra
 - (iii) vü
 - (iv) mia
- (c) Puo vor derei hienie keselie mote. Dielou kiu diekhe nu ba ga? 1
 - (i) puo
 - (ii) vor
 - (iii) keselie
 - (iv) derei

- (d) Puo rüvetacü la vorta _____? **1**
(i) kishi (ii) ro
(iii) ga (iv) tele
- (e) Senuo mhachü tha zo. 'Tha' hau pfhephra kiu nu ba ga? **1**
(i) puo (ii) kenie
(iii) se (iv) dia
5. **Dieca 'cie' hau se puoca kenye die mu diemei nunu diecha thushülie. 1+1=2**
6. **Zatsekhu 85% hau dieca nu kimhie di thuya ga? 1**
7. **Dieca puokru tou-u pie rhielphi (-) kesedo thashülie. 1**
Themia pete rei _____ u nei phre.
8. **Diesou hako puoca thushü di se diecha chüshülie.**
(a) Pepupelou **1**
(b) Thesatheruo **1**
(c) Süsüyoyo **1**
9. **Diekhu mu dierozu kekrükebako thutoushülie:**
(a) Ketshükenyü chüketa sie ume vimo taya. **1**
(b) Uniee kezevi phi ya. **1**
(c) Puo-e kethusi puo pie Vilie tsüshü. **1**
10. **Hako thuyie chüpie Tenyidie nu khashülie:**
(a) He is in his office. **1**
(b) Drink plenty of water. **1**
(c) All the best! **1**
(d) They are best friends. **1**
(e) Can I help you? **1**

SECTION – D (Diemvü)

11. **Diecako donu puotou-u kedashülie :**
(a) Vihienuo kedikechüki puo puo üpfü bu tsu lie pfhenu puo ketseshü ga? **1**
(i) Sekrenyi (ii) Terhünyi
(iii) Khoupfhünyi (iv) Ngonyi
- (b) Thiedzü u krünuoko kedipuo pie rüzhü kezha mhie vor ga? **1**
(i) Nacünanyü (ii) Thecathebie
(iii) Kichüpelie (iv) Chütherhü

- (c) Ketsamiapfü puoe tshü tsia _____ pie Kezise tsüshü. 1
 (i) Kre kenie (ii) Kre se
 (iii) Kre sorou (iv) Kre thenie
- (d) A Kesuoüpfü liemou ketsu nhie teiu kimhie tuo ga? 1
 (i) Kesishie tuo (ii) Kesiesi tuo
 (iii) Kesisie tuo (iv) Kesieshi tuo
- (e) Kephiduü sojürü puo gei. 'Sojürü' cae 1
 (i) Kepetse nunu kevor terhümia
 (ii) Terhü miavimia
 (iii) Sonuo ki nu kevor terhümia
 (iv) Si kemomia

Ketsokecü hako dieca 20 – 25 mese nunu kelashülie :

12. Nyiepoudiü bu vo kilha kitsuo nu baya ga? Nyiepoudiü nei chü tsei balieketuo la kedipuo pie puo kibou tshupie baya üsi ga? 1+1=2
13. Phichümia kedipuo pie rüzhü kezha mhie vor mu kedipuo pie khadou rhi nunu se sier ga? 2
14. 'Solferino Kerükra' leshüdayo Europe nu kimhie vota ga? 2
15. Siezedzürienie Keziu ze vorkelie ki die kicüpuo kedierhelie ga? 2
16. A Kesuoüpfü kirapuo tuo di kedipuo si ga? 2
17. Ukepenuopfü pfhükeliemia khunhie kimhielietuo üdi ükezo-u Kekhulhou-e pu ga? 2

Ketsokecü hako dieca 40 – 50 mese nunu kelashülie :

18. a. *Hei! Kedipfü, n zivi we mhathopuolie, riina puo nu Nyiepoudiü ücüpfü puo ba mu süpfü phizhü zorei n zie ki zivi sewe.*
 (i) Supuo die hau pu ga? 1
 (ii) Kedipfüe die hau sikelie ki kedipuo mhieta ga? 2
 (iii) Kedipfü thedo kesuo kicüpuo rhü sieta ga? 1

Moro

- b. Vihienuo kedipuo kesepie puo üpfü tsü mu puo ki kedipuo pushü di puo bu tsu lie pfhe ga? Vihienuo üpfü kikemhie di siazhü ga? (1+2+1=4)
19. *Hie we hie vi mhatho ü hie,
 Tsokhimezhie mhatho ü dinu,
 Ha-i se vo hie nie pesiluo.*
 (i) 'Tsokhimezhie' sü kedipuo ga? 1
 (ii) Kiüdi Rütsolhouü puo ra vo mvüta ga? 1

(iii) Geizo diecha hako vatshashülie. 2

Ketsokecü hako dieca 60 – 90 mese nunu kelashülie:

20. a. Kedipuo la Jean Henry Dunant terhü rüyachü nu vor ga? Kimhie di Dunant rüzapfü kezhüko khruohishü ga? Dunant sedekeshü mhatho-u la thie suomia kemevi ngulieya ga? 1+2+2=5

Moro

b. Martin Luther King teicie kiu nu ‘Nobel Prize’ ngulie mu puo kelhouzha cie kitsuo ki ga? Puo ngukelie rakako se kimhiecü puo nu kekhuohi ga? Martin Luther King themia kimhiecü puo ga? (1+1+1+2=5)

21. *Pu hu lholie n kezie ratsa,
Yharayhayhu vi kesokezie:
Mephriemelei rü keziekruoi,
N kevo ra n zivi thepu;
Telhe mo rei umhi se ketsi:
Kesuorü jü kezivi phrelie.*

- (i) Niaki geizo-u supuo zoshü ga? 1
- (ii) ‘Yharayhayhu’ puoca kedipuo ga? 1
- (iii) Diecha hako nu Ükezomia niaki kezie kevi dze kedipuo pushü ga? 3

22. a. *Nie pie penuo teiziepfü tuoi:
Zo pie ba di khokeshü cie we;
Khise rüna dzü kethou ra chü;
Kephi duü sojürü puo gei.*

- (i) ‘Teiziepfü’ sü kedipuo ga? 1
- (ii) Kiüdi puo nuou pie teiziepfü ze kemejü ga? 1
- (iii) ‘Dzü kethou ra chü’ hau kedipuo pu ba ga? 1
- (iv) Geizo diecha hako ükezomia kele nunu vatshashülie. 2

Moro

b. *Ruopfü teiso vajokewa sie
Sümia keka pu hukelie jü
Kijü hau mha üya liro
Phou hau ki la vo teigei we.*

- (i) Ruopfü teiso hau kedipuo pu ba ga? (1)
- (ii) Sümia keka icü hau suomia keka dze pu ba ga? (1)
- (iii) Diecha hako geizo kiu nunu se par ga? (1)
- (iv) Geizo diecha hako puoca vatshashülie. (2)
